

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie D. S.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.
z udziałem zainteresowanych "O." Spółki z o.o. z siedzibą w K., "R." Spółki z o.o.
z siedzibą w W. jako współników spółki cywilnej W.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 marca 2019 r.,
skargi kasacyjnej D. S. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 10 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2017 r., sygn. akt III AUa [...], Sąd Apelacyjny w [...] – w sprawie D. S. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K., z udziałem zainteresowanych „O.” Spółki z o.o. z siedzibą w K., „R.” Spółki z o.o. z siedzibą w W. jako współników W. s.c., oddalił apelację D. S. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 22 grudnia 2015 r., sygn. akt XIII U [...], oddalającego odwołanie odwołującej się od decyzji organu rentowego z dnia 28 maja 2012 r., w której stwierdzono, że D. S. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek W. s.c.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego D. S. zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴

§ 2 k.p.c.) wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W ocenie autora skargi kasacyjnej w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne: „1. Czy pozorność zawarcia umowy o pracę uznaje się w przypadku, gdy celem podjęcia zatrudnienia jest optymalizacja obciążeń z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ale praca jest faktycznie świadczona? 2. Czy można przyjąć pozorność oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę wtedy, gdy pracownik podjął pracę i rzeczywiście ją wykonywał, a pracodawca pracę tę przyjmował? 3. Czy nie stanowi podstawy do objęcia ubezpieczeniem społecznym dokument nazwany umową o pracę, jeżeli rzeczywisty stosunek prawny odpowiada treści art. 22 k.p.? 4. Czy w świetle przedstawionych rozważań trafnym jest dokonywanie przez organy rentowe wyłączenia z ubezpieczenia społecznego pracownika, w sytuacji gdy ze zgromadzonego materiału jednoznacznie wynika, że wykonywał on powierzone mu przez pracodawcę obowiązki?”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującej się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że

skarżąca wykazała istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi

kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Uwzględniając przedstawione wyżej założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autor rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawia istotnych zagadnień prawnych sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim przedstawione w uzasadnieniu wniosku kwestie ogranicza tylko do ogólnikowych pytań sprowadzających się w istocie do pytań o prawidłowość zaskarżonego rozpatrywaną skargą wyroku Sądu drugiej instancji. Brakuje odpowiedniej jurydycznej argumentacji, którą wykazano by, że w sprawie rzeczywiście występują istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Argumentacja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jest oparta na założeniu, że skarżąca wykonywała pracę w ramach stosunku pracy łączącego ją z płatnikiem. Takie założenie jest sprzeczne z podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. Zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. w postępowaniu kasacyjnym nie jest dopuszczalne powołanie nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

W sprawie ustalono, że odwołująca się nie podlegała praktycznie żadnej kontroli ze strony pracodawcy, co przejawiało się brakiem konkretnych poleceń od pracodawcy, brakiem meldowania mu swojej obecności w pracy, kontroli z jego strony co do wypełnianych obowiązków, wykonywania pracy bez jakiegokolwiek stałego miejsca pracy w rozumieniu biura (czy innego miejsca działania pracodawcy), w którym miałyby obowiązek przynajmniej aportowania sposobu wykonywania powierzonych jej zadań. Odwołująca się nie przedstawiła raportów, które według jej oświadczenia i zeznań świadka R. W. miały być składane systematycznie. Zakres obowiązków odwołującej się, stanowiący element podpisanej umowy o pracę, nie korespondował z faktycznymi zadaniami jakie miała

wykonywać D. S.. Na wynagrodzenie odwołującej się miały składać się pieniądze zaoszczędzone na polisach ubezpieczeniowych. Płatnik składek według zeznań odwołującej się nie przekazywał pieniędzy na konto, ani też nie wypłacał ich gotówką (brak list płac, potwierdzenia przelewu wynagrodzenia na konto D. S.), ale według zapewnień R. W. składanych D. S. miał przelewać środki pieniężne na te polisy, z czego wywiązywał się jedynie na początku. Taka forma zapłaty wynagrodzenia na rzecz pracownika nie jest znana w przepisach kodeksu pracy.

Powyższe ustalenia faktyczne stanowiły płaszczyznę subsumcyjną do zastosowania w sprawie przepisów prawa materialnego przedstawionych w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Sąd drugiej instancji uznał, że łącząca odwołującą się i płatnika składek umowa nie wypełniła definicji umowy o pracę w rozumieniu art. 22 k.p. Kwestionowana przez organ rentowy umowa, była wprawdzie wykonywana przez D. S. na rzecz płatnika składek, ale w ramach łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, tj. umowy o świadczenie usług. Zawarta formalnie umowa o pracę nosiła cechy pozorności w tym sensie, że strony umowy nie miały zamiaru i nie zrealizowały konstrukcyjnych cech stosunku pracy. D. S. nie wykonywała swojej pracy zgodnie z przesłankami określonymi w art. 22 § 1 k.p. – pod kierownictwem pracodawcy, w ustalonych godzinach pracy, w sposób, który poddawałby się jakiegokolwiek kontroli ze strony pracodawcy.

Jest przy tym oczywiste, że gdyby D. S. rzeczywiście świadczyła pracę, z mocy prawa podlegałaby ubezpieczeniom społecznym.

Skarga kasacyjna nie odnosi się do nieścisłości zawartej w zaskarżonym wyroku dotyczącej oznaczenia płatnika składek jako zainteresowanego. Decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 28 maja 2012 r. została wydana w stosunku do płatnika składek W. s.c., tym czasem w zaskarżonym wyroku jako zainteresowanych wskazano tylko współników spółki cywilnej: „O.” Spółki z o.o. z siedzibą w K., oraz „R.” Spółki z o.o. z siedzibą w W.. Nie kontestowana w skardze kasacyjnej niedokładność, umyka jednak spod kontroli kasacyjnej na etapie „przedsądu”.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.